

1 PUŁK PANCERNY

W
LATACH

1939

1946

CBW

cbw.wp.mil.pl

ZBIORY ZDIGITALIZOWANE
CBW
cbw.wp.mil.pl

1st Polish Armoured Regiment

IN THE YEARS

1939-1946

ZBIORY ZDIGITALIZOWANE

CBW

cbw.wp.mil.pl

Cim.

118.693

ZBIORY ZDIGITALIZOWANE

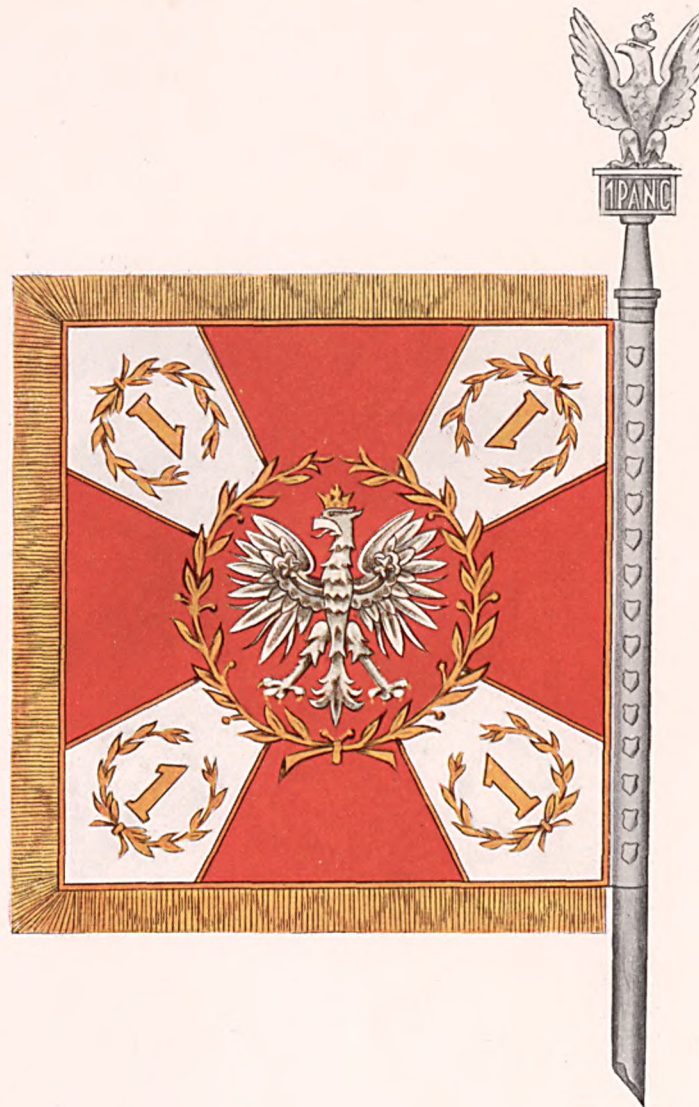
355.48(438)WZ „1939/1946” (084) : 355.48(438) „1939/1946” (084)

cbw.wp.mil.pl

W dniu Święta Pułkowego
19 sierpnia 1946 r.

The Regimental Day
19th August 1946

Regimental Colours (right side)

Sztandar Pułku (strona prawa)

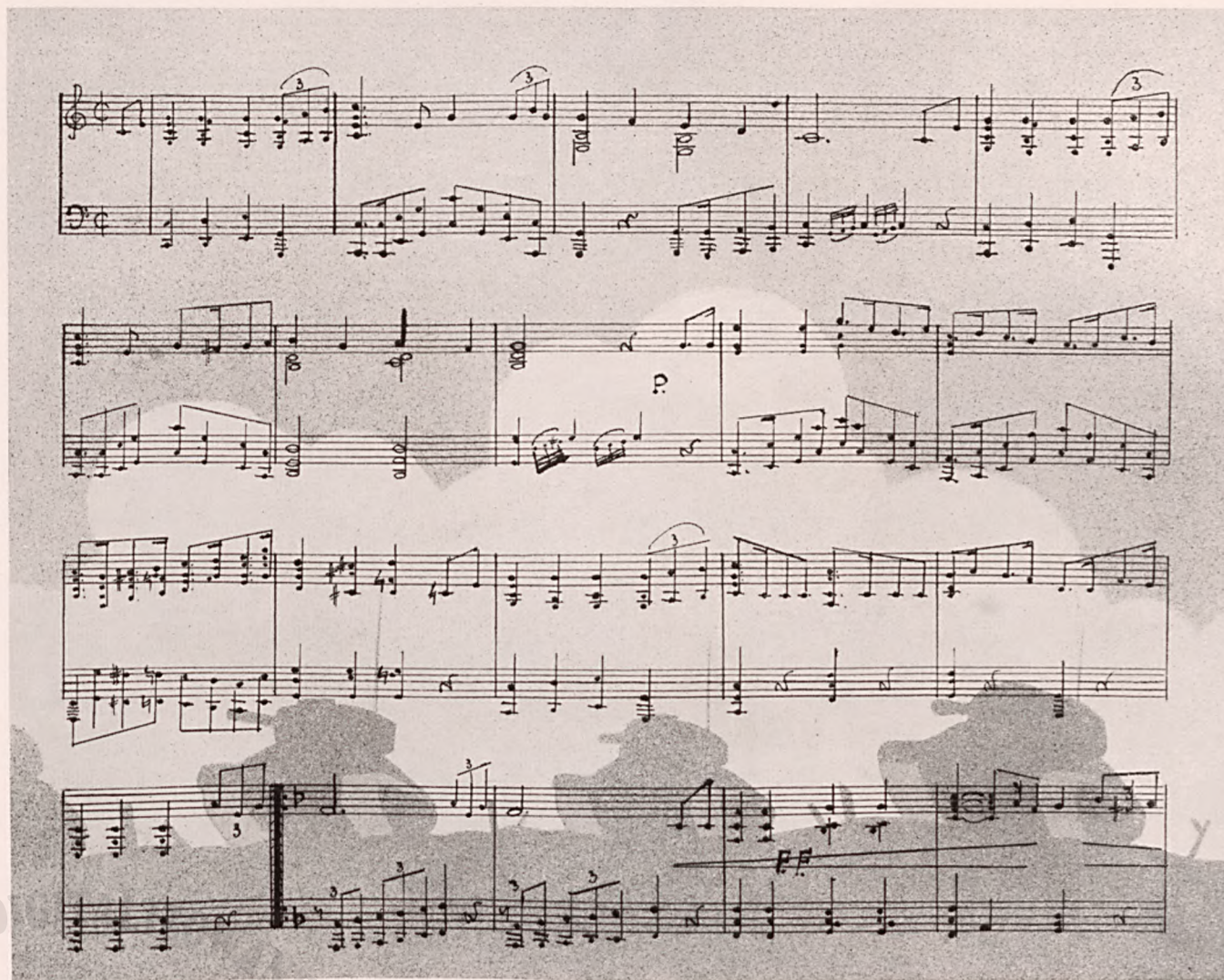

Sztandar Pułku (strona lewa)

Regimental Colours (left side)

Marsz 1 Pułku Pancernego

March of the 1st Armoured Regiment

Kompozytor: ppor. S. Fragner

Composer: 2/Lt. S. Fragner

Historia powstania Pułku, to — historia jeszcze wielu spośród nas żyjących. Wiąże się ona z pierwszym okresem organizacyjnym Polskiej Armii we Francji, kiedy już od października 1939r. liczne rzesze żołnierzy zaczęły przybywać na ziemię francuską. Napływali oni zewsząd na wieść o tworzeniu się nowej Armii:

- z Kraju, który potajemnie opuszczali, przedzierając się przez liczne granice,
- z obozów internowanych w Rumunii i na Węgrzech, po udanej z nich ucieczce,
- z Emigracji polskiej we Francji i Belgii.

Wszyscy oni byli grupowani w pamiętnym obozie w Coëtquidan, w Bretanii, który stał się — tak jak w poprzedniej wojnie — głównym ośrodkiem organizacyjnym dla Polskich Sił Zbrojnych.

Dnia 20 listopada 1939r. powstało Zgrupowanie Pancerne pod dowództwem majora Leonarda Furs-Żyrkiewicza, w skład którego weszło dużo żołnierzy, pochodzących z prawie wszystkich byłych polskich oddziałów pancernych. Ze zgrupowania tego powstał w dniu 2 grudnia 1939r. 1 Batalion Czołgów, przechodząc jednocześnie do położonego w pobliżu Campenéc. Jest to pierwsza data w historii Pułku. Jakkolwiek w przyszłości nazwa Oddziału ulegnie jeszcze trzykrotnej zmianie — 65 Batalion Czołgów, ponownie 1 Batalion Czołgów i w końcu 1 Pułk Pancerny — niemniej przecie zachowana zostanie pełna ciągłość organiczna i historyczna.

The story of how the Regiment was formed — is a story that many of us still living can remember. It is connected with the time when the Polish Army was being formed in France, when large numbers of Polish soldiers began to arrive in that country. They were coming from everywhere, when the news of a new Army forming in France began to spread:

- they came from the homeland, having to cross many frontiers and dodge the invader,
- they escaped from camps in Rumania and Hungary,
- they came from among the large numbers of Poles who had emigrated years ago and lived in France and Belgium.

All these men were directed to the enormous military camp of Coëtquidan in Brittany. This camp, faithful to its tradition from the last war, became once more the nucleus of the Polish Army abroad.

The 20th November 1939 the Armoured Group was formed under the command of major L. Furs-Żyrkiewicz — it included many soldiers, most of them who had belonged to armoured units in Poland. The 2nd December 1939 the 1st Battalion of Tanks was formed from this armoured nucleus, and left the camp of Coëtquidan to be stationed in a nearby village of Campenéc. That day is the first date in the history of the Regiment as an independent unit, and while its name would be changed in the future (65th Tanks Battalion, 1st Tanks Battalion, 1st Armoured Regiment), nevertheless there would be organic and historical continuity.

W Campen  ac organizuje si  1 Batalion Czo g w
The 1st Tank Battalion forms in Campen  ac

Poc  tkowe warunki  ycia  o nierzy, zar wno w Co  tquidan jak p  niej w Campen  ac, by y nadzwyczaj trudne. Wyj tkowo ostra zima w tym roku, brak umundurowania oraz z e warunki zakwaterowania złożyły się na wytworzenie raczej przygnębiającego nastroju.

Rzeczywista zmiana na lepsze nastąpiła dopiero z chwil  opuszczenia Bretanii w lutym 1940 r. Batalion został wówczas przeniesiony do południowej Francji, do Ste C  cile-les-Vignes, w departamencie Vaucluse, gdzie organizowała si  10 Brygada Kawalerii Motorowej, w skład kt orej miały wejść wszystkie oddziały pancerne.

The soldiers' living conditions were at first rather bad in Co  tquidan and Campen  ac. The exceptionally hard winter, lack of equipment and clothing and very bad billets, created an atmosphere of depression.

A great improvement was felt when in February 1940 the Battalion left Campen  ac and went South to Ste. C  cile-les-Vignes (dept. Vaucluse). There the 10th Motorised Cavalry Brigade was formed and it included all the armoured units. Soon afterwards the tanks

Batalion przechodzi na południe Francji
The Battalion goes to the South of France

Wkrótce po przybyciu do nowego miejsca postoju zaczął napływać sprzęt w postaci czołgów Renault F. T. 17, co było hasłem do rozpoczęcia właściwej pracy wyszkoleniowej. Odtąd stare „Renówki“ uwijały się dzień w dzień po poligonie i szkolenie załóg odbywało się intensywnie chociaż na sprzęcie z poprzedniej wojny, całkowicie przestarzałym.

Pierwsza ofenzywa niemiecka z 10 maja i niepowodzenia na froncie północnym i północno-wschodnim przyspieszyły przygotowania Batalionu do wzięcia udziału w walce. W dniu 27 maja 1940 r., po objęciu dowództwa przez majora Stanisława Gliškiego, Batalion został nagle przerzucony do rejonu Versailles pod Paryżem, gdzie miał otrzymać sprzęt bojowy i całkowity ekwipunek. W tym samym dniu odeszła z Batalionu 1 Kompania na osłonę lotnisk, a na jej miejsce została wcielona nowo przybyła kompania czołgów, t. zw. „Finlandzka“.

W ciągu 10 dni należało odebrać sprzęt i wyposażenie

... stare „Renówki“ można było widzieć każdego dnia na poligonie
... the old Renault could be seen going to and fro on the training grounds

began to arrive — they were the Renault F. T. 17 — and a period of intensive training was commenced. The obsolete R. F. T. 17 (last war' equipment) could be seen going to and fro on the training grounds where the crews were learning to handle them.

The German offensive of the 10th May and the setbacks on the front speeded up the preparation of the Battalion

to be ready for taking part in the fighting. The 27th May the Battalion, now under the command of major Stanisław Gliški, was moved to Versailles near Paris and was to receive there modern tanks and equipment. That same day A Company was transferred for airfield protection and, instead, a company, called the Finnish Company, was incorporated into the Battalion.

Ten days were all the time available to receive new

i przeszkolić załogi, gdyż otrzymane czołgi, nowoczesne Renault „R 35” i „R 39”, nie wiele miały wspólnego ze starymi szkolnymi Renówkami.

Już w dniu 8 czerwca Batalion załadował się na pociąg, czterema rzutami został przetransportowany do Szampanii i wyladowany w rejonie stacji kolejowej Vertus, skąd przeszedł w dwóch rzutach do rejonu Fère Champenoise, gdzie koncentrowała się 10 Brygada Kawalerii Motorowej pod dowództwem generała Maczka, w składzie której wziął udział w kampanii.

Działo się to w okresie, kiedy sytuacja na frontach północnym i północno-wschodnim stawała się beznadziejna. W wyniku ofensywy rozpoczętej w dniu 10 czerwca nieprzyjaciel przedarł się na tyły armij francuskich i okrążył od zachodu Szampanię i Burgundię. W ogromnym worku w ten sposób wytworzonym front, praktycznie rzecz biorąc, przestał istnieć, a pozostające tam oddziały wojska były systematycznie niszczone przez lotnictwo niemieckie.

tanks and equipment and to teach the crews to handle the modern Renault „R 35” and „R 39”, which had nothing in common with the old Renault F. T. 17.

The 8th June the Battalion was moved to Champagne, to the concentration area of the 10th Motorised Cavalry Brigade under the command of general Maczek. This movement occurred at the time when the situation on the front was hopeless. As a result of the German offensive, started on the 10th June, the enemy had infiltrated behind the French Armies and was surrounding

Champagne and Burgundy from West. An enormous pocket was formed and the units trapped in it were destroyed systematically from the air.

From the very day the Battalion arrived to Champagne it was the target for German aircraft which inflicted heavy losses on it. The first attempt of the Battalion to attack was broken down by enemy planes. In the general chaotic and fluid situation the Battalion retreated South under constant air bombardment.

Pierwsze próby czołgów „R 35”

First trial with the Renault „R 35”

To też od chwili wylądowania Batalion był stale celem ataków i bombardowań lotnictwa nieprzyjacielskiego, zadającego wciąż straty, zwłaszcza taborom bojowym i gospodarczym. Próba natarcia własnego w dniu 12 czerwca 1940 r. została również załamana przez lotnictwo niemieckie. W ogólnym chaosie i kompletnej płynności położenia, Batalion wycofywał się w kierunku południowym, pod stałymi atakami z powietrza.

W dniu 15 czerwca 1940 r. dowództwo Batalionu objął ppłk. dypl. Tadeusz Majewski.

Niedaleko historycznej Marny na krótkim postoju
Near the historic river Marne during a short stay

The 15th June Lt.-Colonel Tadeusz Majewski took over the command of the Battalion. The attempt to break out of the ever closing ring of the enemy was made during the night 16-17 June by the Battalion which attacked as a spearhead of the Brigade. The attack was made on the 4th Motorised Division in the town of Montbard in Burgundy. After night long heavy and

Szwadron straży
przedniej już jest
w akcji

The advanced
squadron is already
in action

Na skutek braku benzyny — o zaopatrzeniu od dawna już nie było mowy — ilość sprzętu zwolna topniała.

W zamiarze przebicia się przez pierścień wojsk niemieckich, Batalion, idąc w straży przedniej Brygady, uderzył w nocy z dnia 16 na 17 czerwca 1940 r. na oddziały 4-ej Dywizji Zmotoryzowanej w mieście Montbard w Burgundii. Po całonocnej ciężkiej i kosztownej walce Batalionu oraz innych oddziałów Brygady, nieprzyjaciel został wyrzucony z miasta i poniósł poważne straty, ale dla Batalionu jak i dla całej Brygady zwycięstwo to było aktem końcowym. Bez benzyny i amunicji czołgi przestały być bronią. Nazajutrz, po zniszczeniu pozostałych czołgów przez własne załogi, Batalion został rozwiązany a żołnierze otrzymali rozkaz przedzierania się indywidualnie na południe.

Różne były koleje losu tych żołnierzy. Część z nich szczęśliwie przedarła się przez linie niemieckie i przedostała się do francuskich portów na czas, aby

Szczególnie rzuty kołowe były celem bombardowań niemieckich

costly fighting the enemy had to withdraw from the town, suffering serious losses. This success however was the final achievement of the Battalion and the Brigade, for without petrol and ammunition the tanks were no longer able to fight. Next day, after destruction of the remaining tanks by their own crews, the Battalion was disbanded and the men ordered to go South as best they could.

They met different fortunes. Some of them were lucky enough to cross the German lines, reach the French ports and embark on the last ships to leave for British Isles; others were taken prisoner; others tried to cross the Spanish frontier and were interned in the Spanish concentration camp of Miranda del Ebro; others went to North Africa where they were interned and forced to work on the construction of the Transsahara railroad. The majority however, some after many years, came back to their unit.

In these hard and dangerous wande-

The motor transport was the favourite target for German bombers

ostatnimi statkami odpłynąć na wyspy brytyjskie; inni dostali się do niewoli; inni próbowali szczęścia drogą przez Hiszpanię, gdzie wielu spędziło całe lata w hiszpańskim obozie koncentracyjnym w Miranda del Ebro; jeszcze inni znaleźli się w Północnej Afryce, gdzie zostali internowani i użyli przy budowie kolei transaharyjskiej. Większość z nich, nieraz po kilku latach, powróciła do oddziału macierzystego.

W tych trudnych i niebezpiecznych wędrówkach spotykali się oni z życzliwą postawą francuskiej ludności cywilnej, która często z narażeniem własnego życia udzielała swej pomocy.

Taki był koniec kampanii francuskiej. Zakończyła się ona chwilowym rozproszeniem Batalionu i — rozczarowaniem dla jego żołnierzy, jednak nie zniszczyła nadziei ani ducha dalszej walki o prawo do wolności swej Ojczyzny.

rings they were met with the kindness and sympathy of the French people who often risked their lives to help them.

This is the story of the French Campaign. It ended with the temporary dispersion of the Battalion and the disappointment

of its soldiers, but it did not destroy the hope and the spirit for further struggle for the right to freedom of their Fatherland.

Ostatnimi statkami odpływamy na Wyspy Brytyjskie We embark in the last ships for British Isles

Z przybyciem na wyspy brytyjskie rozpoczął się nowy i długi etap w życiu żołnierzy Pułku. Był on ciężki do przetrwania, wymagał bowiem wielkiego wysiłku cierpliwości i podtrzymania woli walki przez długie cztery lata, spędzone na niekończących się przygotowaniach do działań, których perspektywa wydawała się wciąż bardzo daleka.

Punktem zbornym dla żołnierzy 1 Batalionu, których znaczna część znalazła się na ziemi brytyjskiej już w pierwszej połowie lipca 1940r. drogą ewakuacji

Brama wejściowa i obóz w Crawford

The arrival on the British Isles marked a new long epoch in the life of the Regiment. It was not an easy one, for it demanded great patience and will power to maintain fighting spirit during the long 4 years, spent on unending training for future action which seemed very distant indeed.

The camp in Crawford (Lanarkshire) was the reporting centre for the men of the Battalion who got away from France. The camp was situated in the narrow valley

The gate and the camp in Crawford

Na tle szkockich gór wyrasta miasto namiotów

Against the background of Scottish hills the town of tents appears

morskiej, był obóz w Crawford (Lanarkshire). Był on położony w wąskiej dolinie rzeki Clyde i otoczony charakterystycznymi dla tej części Szkocji górami, o nagich, porośniętych tylko wrzosem, zboczach.

W czasie czteromiesięcznego postoju w Crawford, Battalion został zreorganizowany i otrzymał uzupełnienie. Dołączyła bowiem 1 Kompania, która we Francji była wydzielona z Batalionu. W sierpniu 1940 r. dowództwo Batalionu objął major Henryk Świetlicki.

Toaleta z „bieżącą wodą” i . . .
Toilette with „running water” and . . .

of the river Clyde and surrounded with the hills, characteristic of this part of Scotland.

During the 4 months' stay in Crawford the Battalion was reorganised and brought up to full strength by the return of A Company which left the Battalion in France. In August 1940 major Henryk Świetlicki was appointed Commanding Officer of the Battalion.

grill room
grill room

Opuszczamy Crawford

We leave Crawford

Groźba inwazji wysp, spotęgowana rozpoczęciem się walki powietrznej o Wielką Brytanię, narzuciła bezpośrednie zadanie: utrzymanie stanu gotowości oddziału do ewentualnej akcji.

To też, przez cały ten czas, do głównych zajęć służbowych należało trzymanie placówek na okolicznych szczytach i patrolowanie w górach.

W dniu 22 października 1940 r. Batalion został przeniesiony do miasteczka Blairgowrie (Perthshire), gdzie pozostawał przez 17 miesięcy. Nie sposób nie wspom-

The menace of pending invasion of the Isles, accentuated by the beginning of the Battle of Britain, imposed a new task - to maintain constant state of readiness for action, to patrol the whole area and to keep alarm posts on the hills.

The 22nd October 1940 the Battalion moved to Blairgowrie (Perthshire) and was stationed there for 17 months. One must mention the great cordiality which united

Piękno okolic Blairgowrie

The lovely views around Blairgowrie

Szkoccy kobziarze w Blairgowrie

The Scottish pipers in Blairgowrie

nieć o serdecznym związku, jaki powstał między żołnierzami Batalionu i ludnością tego miasta. Stało się ono miastem rodzinnym dla Oddziału i jego żołnierzy, gdzie ci ostatni zostali otoczeni niezapomnianą życzliwością i serdecznością, pamięci których nie zetrą żadne inne względy.

Zima 1940/41 upłynęła na normalnej pracy wyszkoleniowej, przede wszystkim w zakresie wyszkolenia piechoty. Myślą przewodnią była w dalszym ciągu konieczność utrzymania Oddziału w stanie gotowości bojowej na wypadek inwazji.

Defilada na ulicach miasta

The parade in the streets of the town

the soldiers and the population of the town. Blairgowrie became the home town of the Battalion and its men, the latter being surrounded with unforgettable kindness and hospitality, the memory of which will not be darkened by any events.

The winter 1940-41 was spent on infantry training with the aim of keeping good shape and be prepared for the probable invasion.

Czołgi „Valentine” na ćwiczeniach z piechotą
The „Valentine” tanks on manoeuvres with the infantry

Wczesną wiosną 1941 r. nadszedł upragniony sprzęt pancerny: — najpierw czołgi „Valentine”, w kilka miesięcy później — Mark I. Żołnierz z tą chwilą poczuł się w swoim żywiole, i praca nad wyszkoleniem technicznym została podjęta z entuzjazmem.

W ciągu lata żołnierze Batalionu mieli szereg innych zadań do wykonania, podyktowanych bądź względami wojskowymi, bądź koniecznością chwili. Należała do nich ochrona lotnisk brytyjskich, ochrona odcinka wybrzeża wschodniego Szkocji w okolicy Broughty-Ferry, wykonywanie prac ziemnych i wznoszenie umocnień przeciwinwazyjnych w rejonie Dundee i wresz-

In the spring 1941 the longed for tanks arrived: at first — the „Valentines” and few months later — the „Mark I”. The men received the new equipment with great enthusiasm.

The summer brought new tasks to the soldiers of the Battalion. Apart from purely military activities consisting of protecting nearby airfields, guarding a sector of the Scottish East Coast in the vicinity of Broughty Ferry and building anti-invasion obstacles in the area

Nie zaniedbano też ćwiczeń przeciwgazowych
Even anti-gas precautions were taken

Praca żołnierzy Pułku na roli

The soldiers of the Regiment assist the farmers

cie — masowa pomoc w rolnictwie przy zbiorach zboża, lub zbieraniu ziemniaków w jesieni.

Pod koniec lata 1941 r. zaszła jeszcze jedna zmiana, jeżeli chodzi o sprzęt pancerny, mianowicie nastąpiło zdanie dotychczasowych czołgów Valentine i Mark I, w zamian za które Batalion otrzymał 40-tonowe „Churchill”e. Nie będzie to zresztą ostatnia zmiana, gdyż — zanim dojdzie do działań wojennych — żołnierz będzie musiał gruntownie poznać i opanować jeszcze trzy dalsze typy czołgów, co w sumie da mu poważną praktykę i wszechstronną znajomość broni pancernej.

Czołgi „Valentine” ustępują miejsca 40-tonowym „Churchill”om

of Dundee, they gave assistance in collecting the harvest of wheat crops and potatoes.

In Autumn the Battalion received new tanks: the 40-ton „Churchills”. This however would not be the last change in equipment before the invasion in Normandy, and the men would have to get acquainted with a further 3 types of tank, so that they would accumulate a comprehensive knowledge and experience of armoured vehicles and warfare.

The „Valentines” were replaced by 40-ton „Churchills”

J. K. M. Jerzy VI i Królowa na przeglądzie naszych oddziałów w Forfar

H. M. George VI and the Queen inspecting our units in Forfar

Dnia 27 września 1941 r. Batalion został przemianowany na 65 Batalion Czołgów. W grudniu tego samego roku liczni ochotnicy z Północnej i Południowej Ameryki, w szczególności z Argentyny i Brazylii, oraz z innych krajów zamorskich, zasilili szeregi.

W pierwszych dniach kwietnia 1942 r. Batalion opuścił Blairgowrie, żegnając je z żalem i żegnany z równym uczuciem serdeczności przez miejscową ludność. Nowym miejscem postoju był obóz Langton Camp w pobliżu miasteczka Duns (Berwickshire), gdzie — podobnie jak w Blairgowrie — żołnierz spotkał się z życzliwą goś-

The 27th September 1941 the Battalion is renamed and called the 65th Tanks Battalion. In December many volunteers from U. S. A. and South America (particularly Argentine and Brazil) were incorporated into the ranks of the Battalion.

The Battalion left Blairgowrie at the beginning of April, being accompanied with the wishes of farewell from the population. The new site chosen for the Battalion was situated near the town of Duns (Berwickshire)

Przegląd Pułku przez Naczelnego Wodza gen. W. Sikorskiego

The inspection of the Regiment by the Supreme Commander general W. Sikorski

Naczelny Wódz przegląda kompanię czołgów „Churchill”
The Supreme Commander inspects the squadron of „Churchills”

cinnością i opieką ludności cywilnej. Dwa te miasta stanowią i będą stanowić na zawsze przedmiot miłych wspomnień dla żołnierzy Batalionu. W jednym i drugim mieście zostały wmurowane tablice pamiątkowe, wyrażające wdzięczność wojska dla tamtejszej ludności.

Wkrótce po przybyciu do Langton Camp „Churchill” e zostały wymienione na czołgi typu „Covenanter”, które skolei w jesieni tego roku ustąpiły miejsca „Crusader”om. Obydwa typy nowych czołgów były do siebie bardzo zbliżone budową, różniły się głównie szybkością i uzbrojeniem. Na tym to sprzęcie odbywało się najbardziej intensywne szkolenie, które w re-

Czołgi „Covenanter” na poligonie w Duns
The „Covenanters” on training grounds near Duns

and called Langton Camp. There too, the soldiers met the most exquisite friendliness and hospitality from the people of Duns. Both these towns will be the source of many happy memories for the men of the Battalion, and they expressed it by walling in each town a commemorative plate, containing words of gratitude towards the local population.

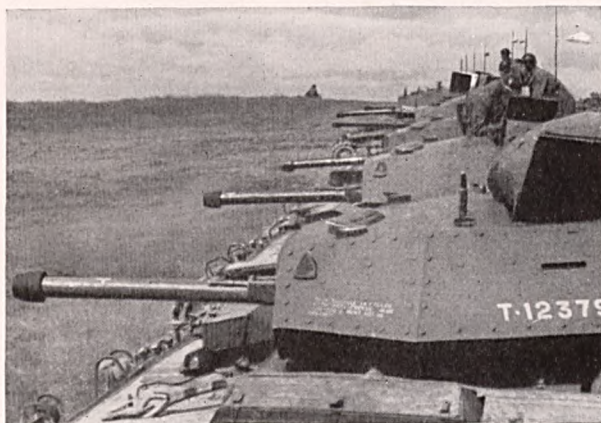
Soon after the arrival in Langton Camp the „Churchills” were replaced by the „Covenanters”, and finally in

Gen. W. Anders i gen. St. Maczek
odwiedzają Pułk

Gen. W. Anders and gen. St. Maczek
on visit in the Regiment

Czołgi „Crusader” na strzelnicy bojowej
w Kirkcudbright
The „Crusaders” on the range
in Kirkcudbright

Na ćwiczeniach w Bury St. Edmunds
The manoeuvres in Bury
St. Edmunds (Suffolk)

zultacie postawiło Pułk na wysokim poziomie wyszkolenia pancernego.

W czerwcu 1942 r. dowódca Batalionu został major Bolesław Sokołowski.

Dnia 13 sierpnia 1942 r. Batalion został przemianowany na 1 Pułk Pancerny, w związku z powstaniem 1 Dywizji Pancernej.

Od połowy maja do końca września 1943 r. Pułk odbył, w ramach całej 1 Dywizji Pancernej, wielkie manewry na specjalnie do tego celu przeznaczonych poligonach południowo-wschodniej Anglii, koło Bury St. Edmunds (Suffolk). Następnie powrócił na stare miejsce postoju do Langton Camp.

W listopadzie 1943 r. dowództwo Pułku objął major Aleksander Stefanowicz. W tym też czasie Pułk zaczyna otrzymywać ostateczny sprzęt bojowy — czołgi typu „Sherman” oraz lekkie czołgi rozpoznawcze „Stuart”y.

„Crusader” — najszybszy typ czołga The „Crusader” — the fastest tank

Dowódca Pułku omawia ćwiczenia The Commanding Officer discusses the exercise

autumn — by the „Crusaders”. Both types were quite similar, differing only by speed and armament and the training was mainly based on them.

In June 1942 major Bolesław Sokołowski took over the command of the Battalion.

The 13th August the Battalion was renamed the „1st Armoured Regiment” as a result of the formation of the 1st Polish Armoured Division.

From May until the end of September 1943 the Regiment took part in big manoeuvres of the Division in South East England near Bury St. Edmunds (Suffolk). Afterwards, it returned to Langton Camp.

In November 1943 major Aleksander Stefanowicz was appointed Commanding Officer of the Regiment. By that time the Regiment began to receive the final equipment and tanks — „Shermans” and light reconnaissance „Stuarts”. The last winter in the

Prezydent R. P. Wł. Raczkiewicz na obiedzie żołnierskim w Pułku

The President of Poland W. Raczkiewicz at dinner in the Regiment

Ostatnie strzelanie bojowe na „Shermanach” w Kirkcudbright
The last shooting practice in Kirkcudbright

Ostatnia zima na wyspach brytyjskich upłynęła na zapoznawaniu się z nowym sprzętem, dalszym szkoleniu bojowym oraz na odbywaniu strzelań ostrych na strzelniczy w Kirkcudbright.

W maju 1944 r. Pułk opuścił ostatecznie rejon Duns i przeszedł na dwumiesięczny postój do miasta Bridlington (Yorkshire), skąd w drugiej połowie lipca przenieśli się do obozu Aldershot na południe od Londynu. Tam otrzymywał jeszcze do ostatniej chwili uzupełnienie sprzętu, poczem przeszedł do portów załadunkowych w rejonie Portsmouth, celem załadunku na statki. Ładowanie nastąpiło w sztucznym porcie koło Arromanches w Normandii i w dniu 1 sierpnia 1944 r. Pułk zebrał się w całości na ziemi francuskiej.

British Isles was spent on training with the new tanks and on gunnery practice in the shooting range of Kirkcudbright.

In May 1944 the Regiment left Duns for good and moved to Bridlington (Yorkshire) where it stayed for 2 months. Then, in mid - July, it moved to Aldershot (south of London) — the last stage on the way to the Continent. The last preparations having been made and equipment completed, the Regiment was directed to the marshalling area in Portsmouth for embarkation. The disembarkation took place in the artificial harbour near Arromanches in Normandy and on the 1st of August the Regiment was assembled on the French soil.

Marszałek Montgomery na przeglądzie Pułku
Field Marshal sir B. Montgomery inspects the Regiment

Pułk w Aldershot przed wyruszeniem do portów załadowniczych
The Regiment in Aldershot before going to the marshalling area for embarkation

Na ulicach Portsmouth In the streets of Portsmouth

Ostatni postój
przed
załadowaniem

The last
halt before
embarkation

Przebieg walk Pułku na Kontynencie w latach 1944 — 1945 jest treścią Jednodniówki, wydanej z okazji pierwszego Święta Pułkowego dnia 19 sierpnia 1945 r. pod tytułem „1 Pułk Pancerny w Walce od Caen po Wilhelmshaven“. Z tych względów podany tu zostanie jedynie ogólny zarys działań.

Wejście Pułku do akcji nastąpiło dnia 8 sierpnia 1944 r. na południowy wschód od Caen, gdy 1 Dywizja Pancerna została użyta dla wykonania wyłomu w silnie bronionym przez Niemców odcinku frontu na przedpolu Falaise.

Pułk bierze tu udział w ciężkich i krwawych walkach w ciągu dwóch tygodni, osiągając szereg sukcesów, ale ponosząc również i znaczne straty.

Najbardziej pamiętnymi dniami w tych walkach były:

- dzień 9 sierpnia, gdy Pułk w gwałtownym natarciu z rejonu Renémesnil przebił silną pozycję obrony niemieckiej nad rzeczką Laison, osiągając wzgórze 111,
- dzień 15 sierpnia, w którym Pułk walczył o sforsowanie rzeki Dives pod Jort,
- dni 19, 20 i 21 sierpnia, stanowiące okres walk o utrzymanie wzgórza 262, zwanego „Maczugą“, i doprowadzających do zniszczenia wojsk niemieckich w „Worku Falaise“.

The Regiment's fighting record on the Continent is the subject of a booklet entitled: „The 1st Armoured Regiment in action from Caen to Wilhelmshaven“, which appeared on the first anniversary of the Regimental Day, the 19th August 1945. For this reason there will be only a short outline given here.

The entry of the Regiment into actual fighting took place the 8th August 1944, south-east of Caen, when the 1st Polish Armoured Division was ordered to hammer the strongly defended German lines in front of Falaise. The Regiment took part for a fortnight in a heavy and bloody struggle, having many successes but also suffering heavy losses.

The most memorable days in that period were:

- 9th August when the Regiment in a sharp attack broke the strong German defences by the river Laison and reached the hill 111;
- 15th August when the Regiment took part in the forcing of the river Dives near Jort;
- 19th, 20th and 21st August — days of fierce battles for the holding of the hill 262, so called „The Mace“, and ending by the utter destruction of German forces in the „Falaise pocket“.

Płyniemy na Kontynent
We sail for the Continent

Wyladowanie czołgów z barki inwazyjnej
Disembarkation of the tanks from the
landing craft

Lądowanie na ziemi francuskiej w Arro-
manches-les-Bains

We land on French soil at Arro-
manches-les-Bains

Polowa Msza Św. na Kontynencie

Mass on the Continent

Dzień 8 sierpnia.
Za chwilę Pułk wyruszy do natarcia
The 8th of August. The Regiment will soon attack

Walka już się zaczęła
The action has begun

Por. Leon Hertz, dca plut. rozpoznawczego
zginął na Polu Chwały jako jeden z pierwszych

Lt. Leon Hertz, commander of the reconnaissance
platoon, is one of the first fallen on the
Field of Honour

Grób majora M. Malinowskiego i jego radiooperatora strz. B. Nowaka. Obok czołg, w którym zginęli

The grave of major M. Malinowski and his radio - operator pte B. Nowak. Besides, the tank in which they were killed

Pułk w natarciu w dniu 9 sierpnia.
Na pierwszym planie czołg
obrony przeciwlotniczej

The Regiment attacking on the
9th August. The anti-aircraft
defence' tank is seen in the
foreground

Pułk na postoju pod St. Sylvain
dnia 12 sierpnia

The Regiment near St. Sylvain on
the 12th August

Czołg 1-go Szwadronu uszkodzony wybuchem miny i trafiony trzykrotnie z działa ppanc
A tank of the 1st squadron damaged by a mine and hit three times by anti-tank gun

1

2

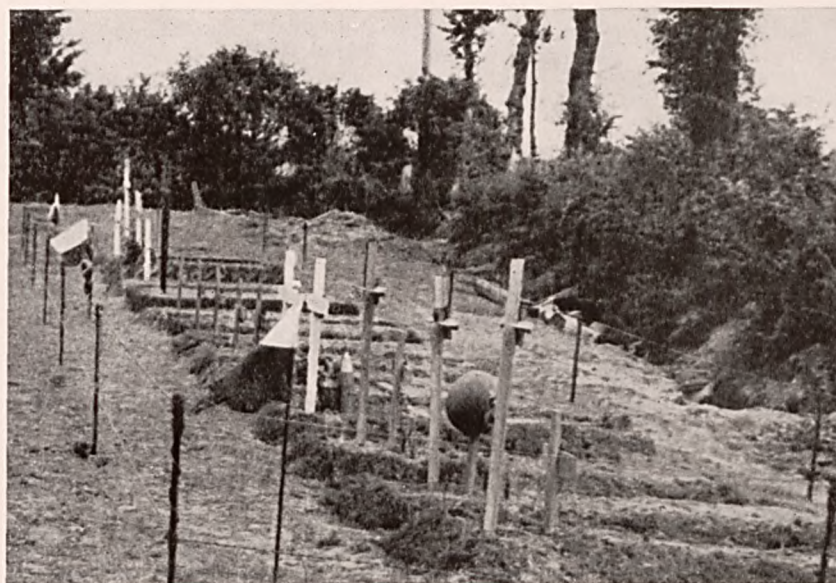

1) Przerwa w marszu
The interval in action

2) Postój pod Renémesnil dnia
10 sierpnia
The Regiment near René-
mesnil the 10th August

Poniefortunnym wsparciu własnego
lotnictwa
After unfortunate support given
by own aircraft

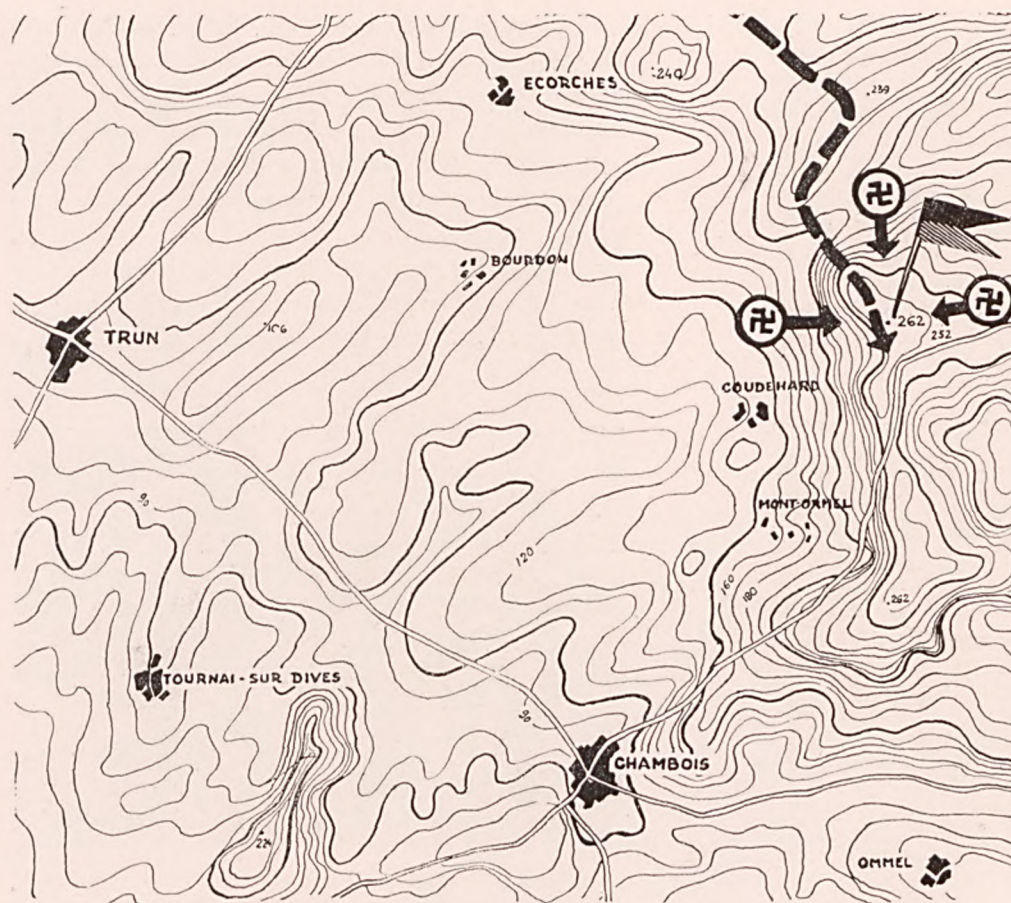
Groby żołnierzy Pułku w Renémesnil

The graves of the Regiment's soldiers in Renémesnil

ZBIORY ZDIGITALIZOWANE

38 CBW

cbw.wp.mil.pl

Dnia 19 sierpnia 1 Pułk Pancerny uchwycił wzgórze 262 p.n., zwane „Maczugą“, kluczową pozycję pod Chambois, zadając na niej ciężkie straty nieprzyjacielowi. Dzień 19 sierpnia stał się dniem Święta Pułkowego.

The 19th August the 1st Armoured Regiment seized the hill 262-north, called „The Mace“. It was a key position near Chambois and the Regiment inflicted heavy losses on the enemy there. The 19th August became the Regimental Day.

Trasa marszu Pułku na „Maczugę“ w dniu 19 sierpnia
Route of the Regiment to „The Mace“ the 19th August

Główny rejon walk Pułku
The main area occupied by the Regiment

Kierunki natarć niemieckich
The directions of German attacks

Na wzgórzu tym rozegrała się bardzo krwawa bitwa, w której żołnierze Dywizji wzięli dawno upragniony odwet na Niemcach. Znaczenie uchwycenia i utrzymania „Maczugi” było bardzo ważne, gdyż zamykała ona z kierunku północno-wschodniego drogi odwrotu wojsk niemieckich, zamkniętych w „Worku Falaise”. To też w ciągu tych trzech dni walka z usiłującym się przebić nieprzyjacielem była walką na śmierć i życie. Pułk musiał odparć gwałtowne natarcia nieprzyjacielskiej broni pancernej i piechoty, przeprowadzane z furją przez elementy wyborowych niemieckich dywizyj pancernych SS (głównie 1-szej SS i 12-tej SS). Bitwa zakończyła

Zniszczone czołgi niemieckie typu „Panther” na wzgórzu 262
Destroyed German „Panther” tanks on the hill 262

That hill was the witness of a very bloody battle, where the soldiers of the Division took revenge on the Germans. The seizing and holding of „The Mace” was very important, for it denied the roads of retreat from north-east to the Germans trapped in the „Falaise pocket”. That’s why the three days’ battle was a life and death struggle. The Regiment had to beat off fierce attacks of German infantry and tanks belonging to the elite of German armoured divisions: the 1st SS and the 12th SS. The battle ended with the complete

Niemiecki Mark IV, który przestał już być groźny
A German tank „Mark IV” which is no longer dangerous

Żniwo pracy bojowej Pułku dnia 19 sierpnia
The harvest of the battle fought by the Regiment the 19th August

się ciężką klęską dla nieprzyjaciela, a wzgórze 262 i okoliczne drogi zostały pokryte trupami Niemców oraz setkami ich pojazdów mechanicznych, czołgów i dział, stłoczonych jedne na drugich, popalonych lub rozbitych.

Dzień 19 sierpnia, jako data uchwycenia wzgórza 262 przez 1 Pułk Pancerny, został później zatwierdzony jako dzień Święta Pułkowego.

Grupa jeńców niemieckich

A group of German prisoners

Fragment z drogi wiodącej na wzgórze

A sector of the road leading to the hill

defeat of the enemy: hill 262 and the roads leading to it were covered with German dead and hundreds of shattered enemy vehicles, tanks and guns piled up and burned out.

The day of 19th August, being the day of seizing the hill 262 by the 1st Armoured Regiment, has become the Regimental Day.

Po kilkudniowym odpoczynku Pułk wchodzi ponownie do działań w dniu 29 sierpnia, tym razem w pościgu za uciekającym nieprzyjacielem. W szybkim ruchu naprzód, walcząc ze strażami tylnymi nieprzyjaciela, Pułk bije się o przeprawę na rzece Somme, pod Abbeville, wywalcza sobie dojście do kanału Neuf Fosse, który przekracza i, w dniu 6 września, osiąga granicę belgijską. W tym samym dniu, obchodząc miasto Ypres od południa, odcina drogę odwrotu wojskom niemieckim obsadzającym miasto. W ciągu dwóch dni następnych walczy pod Roulers, poczem, po obejściu miasta Thielt, bierze udział w walce o Ruysselede.

Nieprzyjacielskie działo samobieżne

An enemy self propelled gun

Pościg rozpoczął się. Przeprawa przez Sekwanę

The pursuit has begun. The crossing of the river Seine

After a few days' rest the Regiment participated in the pursuit of the fleeing enemy. In its advance, in contact with German rear-guards, the Regiment fought for the crossing of the river Somme below Abbeville, then fought its way through to the canal Neuf Fosse to enter Belgium on the 6th September. That same day, bypassing the town of Ypres, it cut off the retreat of the Germans still holding that town. Next 2 days were spent in the fighting for the town of Roulers, then the Regiment went into action around Ruysselede, after bypassing the town of Thielt.

Przeprawa pod Abbeville
The crossing near Abbeville

Już na ziemi belgijskiej. Zbliżamy się do Ypres
On Belgian territory. We approach Ypres

Zalogi czołgów witane są często kwiatami

The Tank Crews are often welcomed
with flowers

W wyniku tej szybkiej akcji Pułk przebywa w ciągu 12 dni 524 klm., niszcząc szereg nieprzyjacielskich kolumn i ośrodków oporu oraz biorąc znaczne ilości jeńców.

Następny tydzień upływa na walkach w rejonie na północ od miasta St. Nicolas, dokąd Pułk przybywa 12 września i gdzie zdobywa miejscowość Stekene. Następnie znów przechodzi do Holandii, biorąc udział w działaniach na Axel i dochodząc do ujścia rzeki Skaldy, poczem przechodzi na kilkudniowy odpoczynek do St. Gilles Waas, w pobliżu miasta St. Nicolas, wśród serdecznie usposobionej ludności flamandzkiej. W tym okresie, podczas kilkudniowego postoju w mieście St. Nicolas, Pułk zyskuje wiele sympatii społeczeństwa tego

W marszu przez Belgię

The march across Belgium

Kolumny z zaopatrzeniem szły zaraz za czołgami

The supply columns went right behind the tanks

As a result of this action it advanced 524 km. in 12 days, destroying many German columns and centers of resistance and taking large numbers of prisoners.

Next week the Regiment fought around the town of St. Nicolas which it entered on the 12th September. It captured the town of Stekene, then it went into Holland taking part in the capture of the town of Axel and reaching the mouth of the river Scalde. After that, the Regiment moved for a few days' rest to St. Gilles, near St. Nicolas, among the very friendly Flemish population. During few days' stay in St. Nicolas the Regiment was made very welcome by the population

Na pamiętnej granicy przed krwawymi walkami
On the memorable frontier before the bloody battle

miasta, które w półtora roku później, t. j. dnia 3 marca 1946 r., wręcza Pułkowi sztandar.

W dniu 28 września Pułk wyrusza ponownie do działań na wschód od Antwerpii, gdzie przez 5 dni, w składzie 3 Brygady Strzelców, prowadzi bardzo ciężkie walki o zdobycie Baarle-Nassau i Alphen przeciwko nieprzyjacielowi, rozporządzającemu liczną bronią p. pancerną i artylerią, w terenie silnie zalesionym i zaminowanym. Cel zostaje osiągnięty, poczem Pułk pozostaje w obronie zdobytego terenu przez prawie 3 tygodnie. Dopiero 27 października ruch naprzód zostaje wznowiony i Pułk prowadzi trzydniową walkę o Bredę, w której zdobyciu bierze udział. Po krótkim postoju w oswobodzonym

which, one year and a half later (3rd March 1946) presented it with Colours.

The 28th September the Regiment went into action again, east of Antwerp, where with units of the 3rd Infantry Brigade it fought heavily for 5 days for the capture of Baarle-Nassau and Alphen. The odds were heavy, the country heavily wooded and mined, and defended with numerous anti-tank guns and strong artillery. After the capture of Alphen there was a temporary stalemate and the Regiment consolidated the recently won territory for 3 weeks and started the action on the 27th October for the capture of Breda which was taken after 8 days' battle. A short rest in the liberated town and then the Regi-

Przyjaźń
polsko-belgijska
Belgian-Polish
friendship

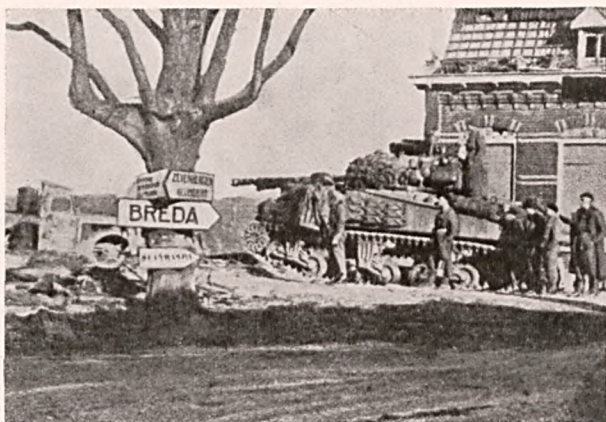
mieście, otrzymuje zadanie zdobycia m. Made, które wykonuje.

Dojście do rzeki Mozy było końcowym aktem ofensywy, po którym następuje 5-miesięczny okres obrony na tej rzece — od 9 listopada 1944 r. do 7 kwietnia 1945 r.

W okresie tym Pułk stacjonuje kolejno w miejscowościach Wagenberg, Oosterhout, Dongen i Udenhout, poczem w miesiącu styczniu i lutym 1945 r. obsadza półwysep St. Philipsland i wyspę Tholen, gdzie nieprzyjaciół wykazywał znaczną aktywność. W końcu lutego Pułk wraca do rejonu Dongen-Oosterhout, gdzie przez szereg dni spieszone załogi czołgów pełnią służbę

Nad Mozą — w Moerdijk

By the river Maas — in Moerdijk

ment was given the task of capturing the town of Made which task it accomplished.

The reaching of the river Maas was the final stage of the offensive which was followed by a period of 5 months' defence along that river (from 9th November 1944 until 7th April 1945).

In that period the Regiment stayed respectively in Wagenberg, Oosterhout, Dongen, Udenhout, then in January and February took up positions on the peninsula of St. Philipsland and the island of Tholen where the enemy was rather active. At the end of February the Regiment returned to the district Dongen-Ooster-

W Holandii czołgi mogły poruszać się tylko drogami

In Holland the tanks had to keep to the roads

St. Philipsland. Szwadron 1-szy
prowadzi ogień

St. Philipsland. The 1st squadron
keeps firing

„Kwatera“ na Kapelsche Veer
The „billets“ on the Kapelsche Veer

Ślady ognia artyleryjskiego na Kapelsche Veer
Marks of artillery fire on Kapelsche Veer

na placówkach. Okres ten, w którym Pułk stacza szereg drobnych potyczek, nie bez strat własnych, charakteryzuje się częstymi zmianami miejsc postoju i zadań.

Dla uzupełnienia tła całego tego okresu należałoby wspomnieć o bombach latających. Towarzyszyły one

Bomba latająca, która „szczęśliwie” wylądowała w Holandii
The flying bomb which „happily” landed in Holland

żołnierzom dniem i nocą w ciągu kilku miesięcy, przełatując nad ich głowami, lub wybuchając w pobliżu. Były ich tysiące i ich hałaśliwa obecność stała się nierozłączna z krajobrazem i atmosferą przeżyć tego czasu.

W dniu 7 kwietnia 1945 r. Pułk zapoczątkował nową fazę walk, w której spełniły się częściowo jego nadzieje:

hout where the tank crews held the advanced posts. This whole period was characterised by frequent moves and minor actions, not without losses.

To complete the description of that period, one has to mention the flying bombs which accompanied the men

Holandia. Przerwa w marszu

Holland. The halt on the march

day and night during those months, flew over their heads and sometimes exploded uncomfortably near. There were thousands of them and their noisy presence became inseparable from the landscape and the atmosphere of these days.

The 7th April 1945 the Regiment commenced a new action which partially fulfilled its hopes: the Regiment

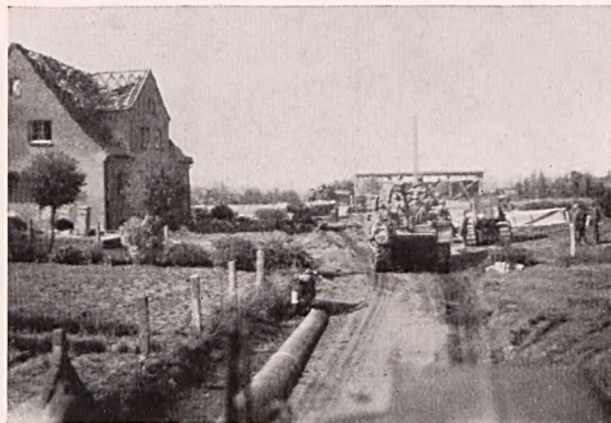
Pułk stanął wreszcie na ziemi niemieckiej. W dniu tym Pułk wyruszył z miejscowości Dongen i po 34 godzinnym marszu przebył przestrzeń 240 klm, przeprawiając się przez Ren w rejonie Rees. W dniu 14 kwietnia Pułk staje nad silnie bronionym Küsten Kanal, po złuzowaniu na tym odcinku oddziałów Kanadyjskich. Po sforsowaniu kanału przez inne oddziały Dywizji, Pułk rusza naprzód z zadaniem zdobycia miasta Aschendorf, pokonuje liczne przeszkody drogowe, bronione przez działa przeciwpancerne i po zaciętej walce zdobywa je dnia 20 kwietnia. W następnych dwóch dniach walczy na północ od miasta Papenburg i zdobywa węzeł drogowy Ihrhove-Ihren. W tydzień potem, po sforsowaniu rzeki Leda przez inne oddziały, Pułk rusza naprzód celem otwarcia drogi 3 Brygadzie Strzelców. Przechodzi przez Leer, Loga, Filsum, Hesel i Moorburg, pokonuje zapory drogowe i liczne zniszczenia, poczem zdobywa Halsbek i dalej na północ położone skrzyżowanie drogowo-kolejowe pod Bredehorn. Tu go zastaje w dniu 5 maja 1945 r. rozkaz przerwania ognia o godz. 0800. Niemcy skapitulowali na całym froncie.

Pułk wkroczył do Niemiec. Przemarsz przez zburzone miasto Goch
The Regiment enters Germany. The march through the ruined town of Goch

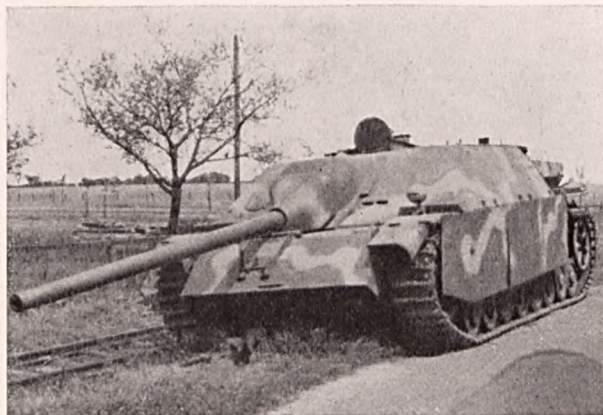
stood on German soil. It left Dongen the 7th April and after 34 hours march — covered the distance of 240 km., crossing the Rhine at Rees. The 14th April the Regiment took over from the Canadians in front of the strongly defended Küsten Kanal. After the forcing of the Canal by other units of the Division, the Regiment launched an attack for the capture of the town of Aschendorf which it reached the 20th April after having had to overcome many ground obstacles, defended by anti-tank guns. For the next 2 days the Regiment fought north of the town of Papenburg and seized the important communication center of Ihrhove-Ihren. A week afterwards it crossed the river Leda to open the road for the 3rd Infantry Brigade. It passed Leer, Loga, Filsum, Hesel, Moorburg, overcame obstacles and demolitions and captured the village of Halsbek. Here the order of „cease fire“ was given the 5th May at 0800 hours. Germany had capitulated on the whole front. Next morning the Regiment went north to Clevern, passing by German columns which were assembling in ordered places.

Po przekroczeniu Küsten Kanal z piechotą
na czołgach jedziemy do natarcia

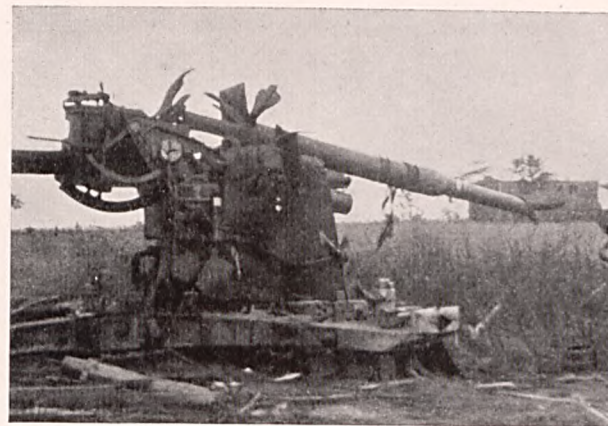

After the crossing of the Küsten Kanal we
attack with infantrymen on the tanks

Wzdłuż drogi — wiele zniszczonego sprzę-
tu nieprzyjacielskiego

Along the road — a multitude of destroyed
enemy equipment

Mijamy po drodze czołg wywrócony
wybuchem bomby lotniczej

We pass by a tank overturned by the
explosion of a bomb

Wycofujący się nieprzyjaciół niszczy drogi

The retreating enemy destroys the roads

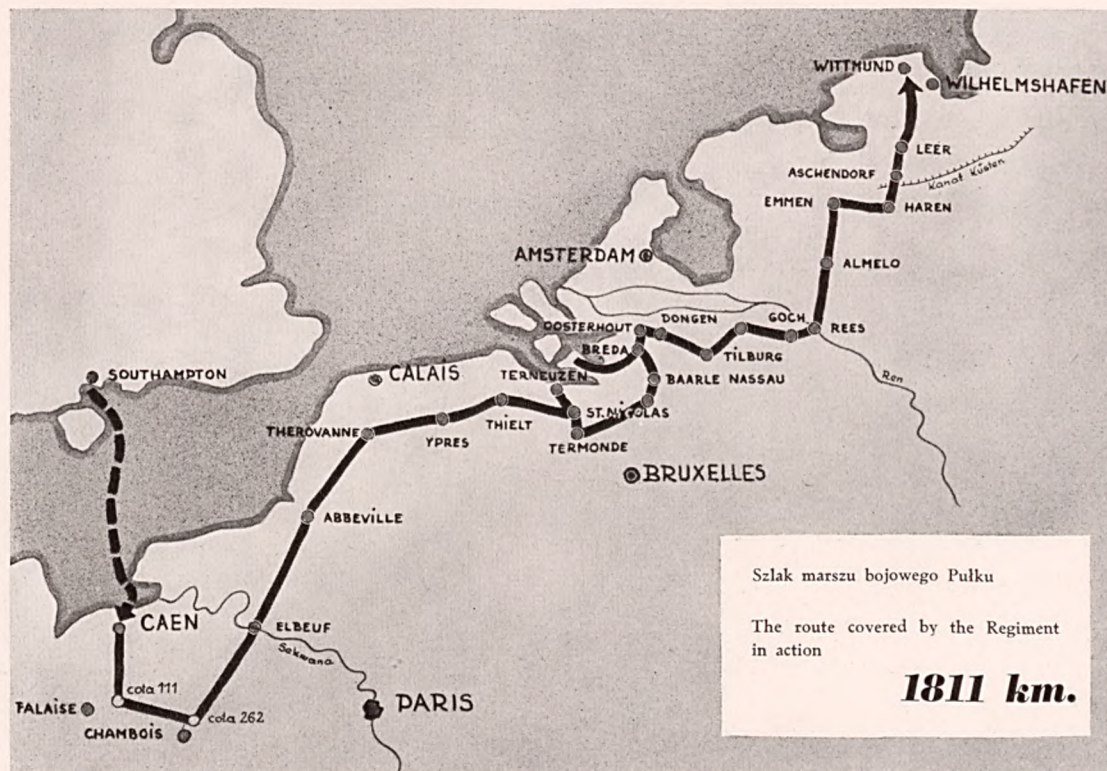

W oczekiwaniu na rozkaz do wymarszu

Waiting for the order to move on

Nazajutrz Pułk maszeruje na północ i zatrzymuje się w Clevern, a następnie przechodzi w dniu 8 maja do Wittmund, 25 klm. na zachód od Wilhelmshaven.

On the 8th May the Regiment moved to Wittmund, 25 km. west of Wilhelmshaven. The fighting tasks had ended and the occupation ones had begun.

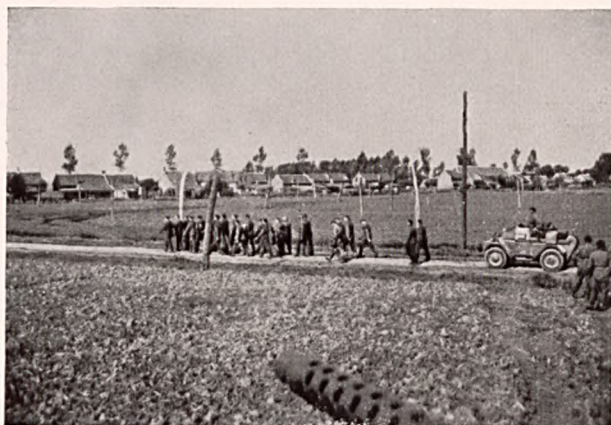

W ciągu 9-cio miesięcznej kampanii — od Caen po Wilhelmshaven — Pułk zadał nieprzyjacielowi następujące straty:

zniszczył 15 czołgów typu „Tiger“, „Panther“ i „Mark IV“
„ 5 dział samobieżnych
„ 90 dział przeciwpancernych kal. 75, 76 i 88 mm
wziął jeńców 22 oficerów i 2563 szeregowych

During the 9 months' campaign — from Caen to Wilhelmshaven — the Regiment inflicted the following losses on the enemy:

destroyed 15 tanks type „Tiger“, „Panther“ and „Mark IV“
„ 5 self propelled guns
„ 90 anti-tank guns cal. 75, 76 and 88 mm.
taken prisoners 22 officers and 2563 other ranks

Pułk poniósł w tym czasie następujące straty w ludziach:

zabitych	. .	10 oficerów i	46 szeregowych
rannych	. .	26 „ i	121 „
zaginionych	—	„	5 „

Razem: 208 żołnierzy.

The losses suffered in that time by the Regiment:

killed	. . .	10 officers and	46 other ranks
wounded	26	„ and	121 „ „
missing	. —	„	5 „ „

The total: 208 soldiers

Cmentarze w Grainville-Langannerie (Francja) i w Merksplas (Belgia), gdzie zostali pochowani żołnierze Pułku
The cemeteries in Grainville-Langannerie (France) and in Merksplas (Belgium) where the soldiers of the Regiment are buried

Własne straty w sprzęcie wynosiły:

43 czołgi „Sherman“ zniszczone ogniem dział przeciwpancernych

10 czołgów „Sherman“ zniszczonych przez miny przeciwczołgowe

Razem 53 czołgi

Our losses in equipment were:

43 „Sherman“ tanks destroyed by anti-tank guns

10 „Sherman“ tanks destroyed by anti-tank mines

The total 53 tanks

Msza Św. podczas pierwszego obchodu Święta
Pułkowego dnia 19 sierpnia 1945 r.

Mass during the first celebration of the
Regimental Day on the 19th August 1945

Zawody sportowe i Ognisko zakończyły ten dzień

Sport competitions and the Assembly by the fire
ended the Day

Poświęcenie Sztandaru Pulku na rynku miasta St. Nicolas

The consecration of the Regimental Colours in the market place of the town St. Nicolas, Belgium

Dowódca Pulku otrzymuje Sztandar z rąk Dowódcy Dywizji

The Regiment's Commanding Officer receives the Colours from the Division's Commander

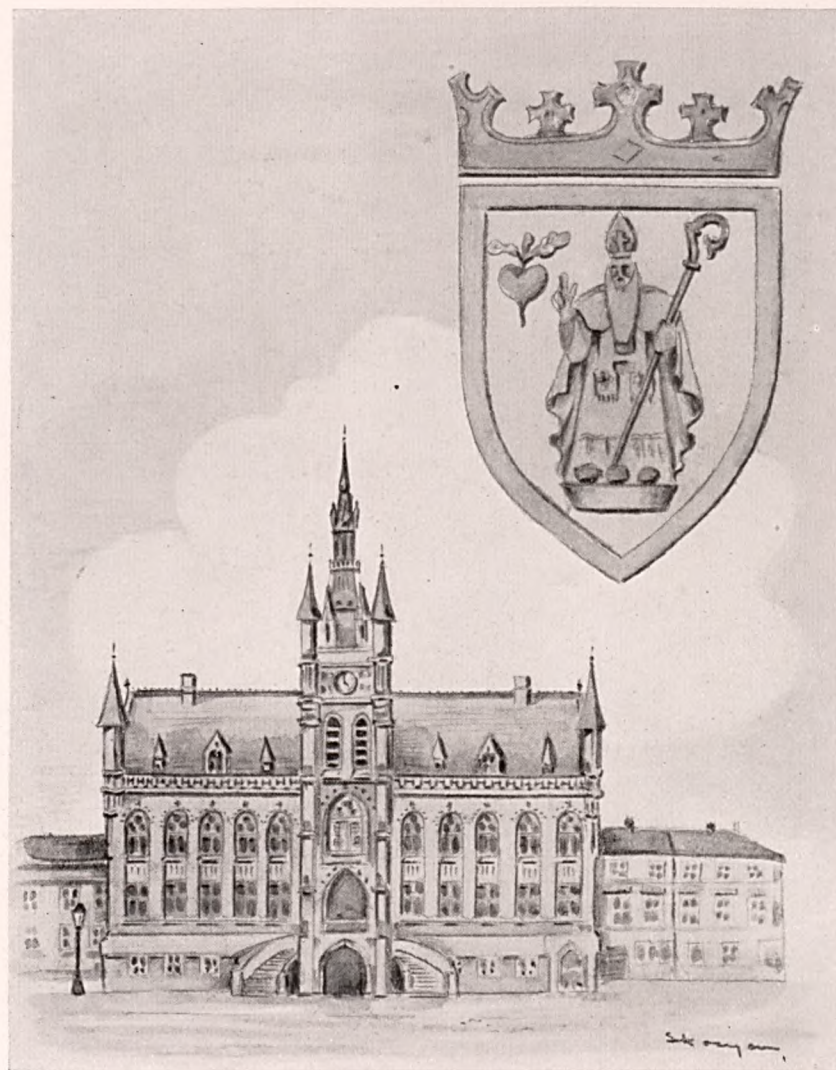

Poczet Sztandarowy z Szwadronem Honorowym na ulicach miasta

A detachment of the Regiment with Colours flying, in the town

Równocześnie z wręczeniem Sztandaru miasto St. Nicolas adoptowało Pułk, nadając jego żołnierzom prawo noszenia na mundurze herbu miasta.

Coinciding with the presentation of the Colours, the town of St. Nicolas adopted the soldiers of the Regiment, giving them the right to wear the coat of arms on the uniform.

Kończą się zadania bojowe a zaczynają się okupacyjne i Pułk zostaje przesunięty na stałe miejsce postoju w rejon Oldenburga, gdzie pełni dalej swą służbę, mając oczy zwrócone na wschód, w kierunku ziemi ojczystej.

Finally, the Regiment is moved to the district of Oldenburg where it still performs its duty, having the eyes fixed on the East in the direction of its Fatherland.

WYDAWNICTWO POLSKIEGO ZWIĄZKU WYCHODŹCTWA PRZYMUSOWEGO W HANOWERZE 1946

ZBIORY ZDIGITALIZOWANE
CBW
cbw.wp.mil.pl

Centralna Biblioteka Wojskowa

nr inw.: SZ - 114929

MG Cim. 118693

ZBIORY ZDIGITALIZOWANE

CBW

cbw.wp.mil.pl